

# Wstęp do językoznawstwa - opis przedmiotu

| Informacje ogólne   |                                                 |
|---------------------|-------------------------------------------------|
| Nazwa przedmiotu    | Wstęp do językoznawstwa                         |
| Kod przedmiotu      | 09.3-WH-FRMP-WJZ-Ć-S14_genCZ4IE                 |
| Wydział             | <a href="#">Wydział Humanistyczny</a>           |
| Kierunek            | Filologia francuska z drugim językiem romańskim |
| Profil              | ogólnoakademicki                                |
| Rodzaj studiów      | pierwszego stopnia z tyt. licencjata            |
| Semestr rozpoczęcia | semestr zimowy 2021/2022                        |

| Informacje o przedmiocie        |                                                                            |
|---------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|
| Semestr                         | 2                                                                          |
| Liczba punktów ECTS do zdobycia | 2                                                                          |
| Typ przedmiotu                  | obowiązkowy                                                                |
| Język nauczania                 | francuski                                                                  |
| Sylabus opracował               | <ul style="list-style-type: none"><li>dr Ewa Tichoniuk-Wawrowicz</li></ul> |

| Formy zajęć |                                            |                                           |                                               |                                              |                     |
|-------------|--------------------------------------------|-------------------------------------------|-----------------------------------------------|----------------------------------------------|---------------------|
| Forma zajęć | Liczba godzin w semestrze<br>(stacjonarne) | Liczba godzin w tygodniu<br>(stacjonarne) | Liczba godzin w semestrze<br>(niestacjonarne) | Liczba godzin w tygodniu<br>(niestacjonarne) | Forma zaliczenia    |
| Ćwiczenia   | 30                                         | 2                                         | -                                             | -                                            | Zaliczenie na ocenę |

## Cel przedmiotu

Nadrzędnym zadaniem przedmiotu jest wprowadzenie studentów w obszar podstawowych zagadnień

językoznawczych w celu nabycia wiedzy i umiejętności niezbędnych do dalszego kształcenia językoznawczego, poprzez:

- zapoznanie się ze statusem językoznawstwa stosowanego oraz z aparatem pojęciowym, komponentami i metodologią badań;
- przyswojenie bazowych pojęć z zakresu: fonologii, morfologii, składni, słownictwa;
- prześledzenie specyfiki języka w działaniu;
- umiejscowienie językoznawstwa wśród innych nauk;
- rozpoznanie różnych dyscyplin językoznawczych.

## Wymagania wstępne

Brak.

## Zakres tematyczny

### 1. Językoznawstwo a inne nauki

- humanistyka i cechy nauk humanistycznych
- nauki nomotetyczne, idiograficzne, normatywne (aksjologiczne)
- dyscypliny językoznawcze:
- językoznawstwo wewnętrzne i zewnętrzne
- językoznawstwo synchroniczne i diachroniczne
- językoznawstwo konfrontatywne
- zewn.: etnolingwistyka, psycholingwistyka, socjolingwistyka
- pragmatyka jęz.

### 2. Język jako system znaków na tle innych systemów znakowych

- pojęcie znaku
- pojęcie języka naturalnego
- cechy istotne języka naturalnego
- hierarchiczna budowa języka
- system a użycie systemu (jego granice)

### 3. Język w działaniu

- akt komunikacji
- funkcje języka i wypowiedzi
- akty mowy (asertywy, dyrektywy, komisyywy, ekspresywy, deklaratywy)
- pośrednie i bezpośrednie, teoria implikatur
- tekst, wypowiedź, dyskurs – tekstologia, analiza dyskursu
- funkcje tekstu
- budowa systemu językowego: podziały językoznawstwa

### 4. Podsystem fonologiczny

- fonetyka a fonologia

- głoska a fonem
  - typy opozycji fonologicznych i ich neutralizacje
  - koartytucja (antycypacja, perseweracja, upodobnienia wewnątrz- i międzywyrazowe) + procesy koartytucyjne
  - samogłoska, spółgłoska, spółgłoska sylabiczna
  - prozodia (akcent, intonacja, iloczyn)
  - transkrypcja a transliteracja
5. Podsystem morfologiczny.
- morf, morfem, alomorf
  - typy morfemów (swobodne i związane)
  - fleksja, flektyw
  - kategorie gramatyczne imienne i werbalne
  - podziały części mowy
6. Podsystem składniowy
- zdanie jako podstawowa jednostka składniowa
  - schematy zdaniowe
  - rodzaje wypowiedzi werbalnych i niewerbalnych
  - temat a remat
  - części zdania
  - zdania złożone parataktyczne i hipotaktyczne
7. Podsystem leksykalny
- leksykologia, leksykografia
  - wyraz, leksem, lemma
  - klasy funkcjonalne leksemów
  - charakterystyka części mowy
8. Struktura semantyczna słownictwa
- semantyka, etymologia
  - onomazjologia a semazjologia
  - struktura semantyczna słownictwa (pola semantyczne)
  - rozwój semantyczny wyrazu
  - stosunki systemowe w leksyce
9. Słowotwórstwo i frazeologia
- relacje semantyczne między leksemami: polisemia, homonimia, synonimia, antonimia (enantiosema, komplementarność, konwersja), hiponimia, hiperonimia, kohiponimia
  - mechanizmy nazwotwórcze (derywacja, kalki, zapożyczenia)
  - łączliwość wyrazów
  - frazeologizmy (frazy, zwroty, wyrażenia), kolokacje, idiomy
  - frazematyka
10. Językoznawstwo historyczne
- zmiana językowa
  - metody badań diachronicznych
  - pokrewieństwo językowe
  - prajęzyk
  - wyodrębnianie jęz. słowiańskich i romańskich z wcześniejszych wspólnot językowych
11. Językoznawstwo typologiczne
- najważniejsze grupy jęz. świata
  - typologia fonologiczna (np. języki samogłoskowe i spółgłoskowe)
  - typologia syntaktyczna (języki koncentryczne/inkorporujące i ekscentryczne; pozycyjne i niepozycyjne, SVO, SOV, VSO...)
  - typologia morfologiczna (fleksyjne, aglutynacyjne, izolujące, inkorporacyjne)
12. Językoznawstwo kulturowe
- różnice w zakresie
  - znaczeń zgramatyzalizowanych
  - sposobach liczenia
  - kategoryzacjach świata
  - kulturowe ukształtowanie pojęć i uwarunkowanie aktów mowy
  - uniwersalizm językowy
  - hipoteza Sapira-Whorfa (prawo relatywizmu językowego)

## Metody kształcenia

Pogadanka, wykład konwersatoryjny, opis wyjaśniający, projekt (prezentacja multimedialna).

## Efekty uczenia się i metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się

| Opis efektu | Symbole efektów | Metody weryfikacji | Forma zajęć |
|-------------|-----------------|--------------------|-------------|
|-------------|-----------------|--------------------|-------------|

| Opis efektu                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Symbole efektów           | Metody weryfikacji                                                                                                                             | Forma zajęć |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| Student zna i rozumie teorie, metodologię oraz terminologię ogólną i szczegółową z zakresu językoznawstwa.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | • <a href="#">KF1_W07</a> | <ul style="list-style-type: none"> <li>dyskusja</li> <li>obserwacje i ocena umiejętności praktycznych studenta</li> </ul>                      | • Ćwiczenia |
| Potrafi formułować i analizować problemy badawcze, dobierać metody i narzędzia ich rozwiązania z wykorzystaniem wiedzy filologicznej (oraz instrumentarium i wiedzy nauk pokrewnych, jak nauki społeczne, kulturoznawstwo, filozofia i inne).                                                                                                                                                                                                     | • <a href="#">KF1_U07</a> | <ul style="list-style-type: none"> <li>kolokwium</li> <li>obserwacje i ocena umiejętności praktycznych studenta</li> <li>sprawdzian</li> </ul> | • Ćwiczenia |
| Zna i rozumie metody analizy i interpretacji wytworów kultury, w szczególności tekstów, wybranych tradycji, teorii i szkół badawczych w dyscyplinie językoznawstwo.                                                                                                                                                                                                                                                                               | • <a href="#">KF1_W08</a> | <ul style="list-style-type: none"> <li>dyskusja</li> <li>obserwacje i ocena umiejętności praktycznych studenta</li> </ul>                      | • Ćwiczenia |
| Potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz wykonywać zadania w warunkach nie w pełni przewidywalnych poprzez: • właściwy dobór źródeł oraz informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji, • dobór oraz stosowanie właściwych dla warsztatu filologa metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych (ICT). | • <a href="#">KF1_U01</a> | <ul style="list-style-type: none"> <li>obserwacje i ocena umiejętności praktycznych studenta</li> <li>referat</li> <li>sprawdzian</li> </ul>   | • Ćwiczenia |
| Potrafi brać udział w debacie – przedstawiać i oceniać różne opinie i stanowiska oraz dyskutować o nich.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | • <a href="#">KF1_U03</a> | <ul style="list-style-type: none"> <li>dyskusja</li> <li>obserwacje i ocena umiejętności praktycznych studenta</li> </ul>                      | • Ćwiczenia |

## Warunki zaliczenia

Zaliczenie na ocenę: na podstawie obecności i aktywności na zajęciach (w tym prezentacja) oraz końcowego sprawdzianu wiedzy i umiejętności.

## Literatura podstawowa

1. Renata Grzegorzczkova, *Wstęp do językoznawstwa*, PWN, Warszawa 2008.
2. Czesław Lachur, *Zarys językoznawstwa ogólnego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2004.
3. Tadeusz Milewski, *Językoznawstwo*, PWN, Warszawa 2004

## Literatura uzupełniająca

1. Christian Baylon, Paul Fabre, *Initiation à la linguistique - Cours et applications corrigés*, Armand Colin, Paris 2005.
2. Jacek Fisiak, *Wstęp do współczesnych teorii lingwistycznych*, WSiP, Warszawa 1985.
3. Jean-Marie Klinkenberg, *Des langues romanes: Introduction aux études de linguistique romane*, De Boeck Supérieur, Bruxelles 1999.
4. Marina Yaguello, *Alice au pays du langage. Pour comprendre la linguistique*, Seuil, Paris 1981.

## Uwagi

Zmodyfikowane przez dr Witold Kowalski (ostatnia modyfikacja: 30-04-2021 14:39)

Wygenerowano automatycznie z systemu SylabUZ